

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar
DOI: 10.31455/asya.397676 / Number: 9, p. 1-14, Autumn 2019

ÇEŞİTLİ SOSYO-EKONOMİK DÜZEYLERDEKİ ANNE TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF MOTHER ATTITUDES IN DIFFERENT SOCIA-ECONOMIC LEVEL IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Article Arrival Date
28.05.2019

Makale Kabul Tarihi / Article Accepted Date
18.09.2019

Makale Yayın Tarihi / Article Publication Date
30.09.2019

Asya'dan Avrupa'ya
Uluslararası Sosyal
Bilimler Dergisi

Prof. Dr. Ayşe Dilek Öğretir Özçelik
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim
Fakültesi Temel Eğitim Bölümü
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı
ogretir@gazi.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0000-0000-0000>

Esra Şıvkın
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim
Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Bölümü
esratas87@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-9568-2598>

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların annelerinin çocuklarına yönelik tutumlarını ve sosyo-demografik niteliklerin tutuma etkisini incelemektir. Çalışmanın örneklemini Ankara'da ikamet eden, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 281 anne ve çocuk oluşturmuştur. Veri temizleme yöntemi ile 268 anne hakkında istatistik veriler ele alınmıştır. Alt sosyo-ekonomik bölge olarak Altındağ, üst sosyo-ekonomik bölge olarak ise Çankaya bölgesi incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak Karabulut Demir (2007) tarafından geliştirilen Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 46 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar otoriter, koruyucu, demokratik ve izin verici tutum olarak belirlenmiştir. Araştırmaya 60-72 ay arası çocuğa sahip 281 anne gönüllü olarak katılmıştır. Demografik ve kişisel bilgiler edinmek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada; anne tutumları ile çocuğun cinsiyeti, yaşı, annenin çalışma ve eğitim durumu, ailedeki çocuk sıralaması, annenin yaşı, ailedeki çocuk sayısı ve ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiği arasındaki ilişkiye bakılmış T testi, ANOVA, Tukey HSD çoklu karşılaştırma analiz işlemleri uygulanarak elde edilen sonuçlar paylaşılmıştır. Buna göre annenin eğitim durumu ile aşırı koruyucu ve otoriter tutum arasında ilk ve ortaöğretim mezunu anneler lehine anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmuştur. Yine hem alt hem üst sosyo-ekonomik düzeyde anne tutumları ile çocuğun ailedeki doğuş sırası arasındaki ilişkiye bakılmış aşırı koruyucu tutumun birinci çocuk lehine anlamlı düzeyde farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik durumunu düşük ve orta olarak gören annelerde otoriter tutum daha fazla görülürken anne tutumları ile çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı ve annenin yaşı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Toplumumuzun geleceği olan çocuklarımızın sağlıklı gelişimleri için annelere ve anne adaylarına konu ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yapılmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Sosyo-Ekonomik Düzey, Anne Tutumları, Ebeveyn Tutum Ölçeği, 60-72 Aylık Çocuklar

Abstract

The aim of this study is to investigate the attitudes of mothers of 60-72 months old children attending preschool education institutions to their children and the effect of socio-demographic characteristics on attitudes. The sample of the study consisted of 281 mothers and children residing in Ankara and attending preschool education institution. The data cleaning method was used to analyze statistical data about 268 mothers. Altındağ as the lower socio-economic region and Çankaya as the upper socio-economic region were examined. Parental Attitude Scale developed by Karabulut Demir (2007) was used as data collection tool. The scale consists of 46 items and 4 sub-dimensions. The sub-dimensions were defined as authoritarian, protective, democratic and permissive attitudes. 281 mothers with children between 60-72 months participated in the study voluntarily. Personal Information Form prepared by the researcher was used to obtain demographic and personal information. In the study; mother attitudes and gender, age, mother's working and education status, family ranking of children, mother's age, the number of children in the family and the relationship between how the economic status was evaluated by using the T test, ANOVA, Tukey HSD multiple comparison analysis procedures were shared with the results obtained. Accordingly, a significant difference was found between the mother's educational level and overprotective and authoritarian attitude in favor of primary and secondary school mothers. Again, the relationship between mother's attitudes at lower and upper socio-economic levels and the birth order of the child was examined and it was concluded that the overprotective attitude was significantly different in favor of the first child. While the authoritarian attitude was higher in the mothers who considered their economic status as low and medium, no significant difference was found between the mothers' attitudes and the gender of the child, the age of the child and the age of the mother. It was concluded that it would be beneficial to conduct information studies on mothers and prospective mothers for the healthy development of children who are the future of our society.

Key Words: Preschool Period, Socio-Economic Level, Mother Attitudes, Parental Attitude Scale, Children 60-72 Months

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Öğretir-Özçelik, A.D. ve Şıvkın, E. (2019). Çeşitli Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Anne Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Number:9, Autumn, p. 1-14.

GİRİŞ

Anne tutumu, çocuğun sağlıklı yetişmesi, özgüveni, başarısı, becerileri üzerinde oldukça etkili bir faktördür. Bu araştırmada, gelişimin kritik evrelerinden olan okul öncesi dönemde 60-72 aylık çocukların annelerinin çocuklarına yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların, annelerin ve diğer araştırmacıların bilgi edinme ihtiyacını karşılayacağı, onlara rehber niteliğinde olacağı düşünülmektedir. Konu ile ilgili Türkiye’de ve yurt dışında fazlaca çalışma yapılmıştır. Ancak yapılan bu çalışmalar birbirlerini destekler nitelikte değildir. Ayrıca zaman faktörü de bu değişkenler üzerinde etkilidir. Bu sebeple anne tutumları ile ilgili güncel bir çalışma yapılması gereği duyulmuştur.

Gelişimsel psikologların ebeveyn tutumlarıyla ilgilenmeleri 1900’lü yıllara dayanmaktadır. Psikolojinin tek başına bir bilim dalı olarak ele alındığı tarihten bu yana annelerin çocukları üzerindeki etkisi merak edilen ve araştırılan bir konu olmuştur. Annenin çocuğu üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Çocuğun gerek psikolojik gerekse fiziksel bakımdan sağlıklı gelişiminde annenin çocuğuna yönelik tutumu oldukça önemlidir. Annelik kişisel ve bütünsel davranışları barındıran, çocukların yaşamlarını da etkileyen (Şahin-Zeteroğlu, 2014:3) uzunca bir süreçtir.

Her anne çocuğunu yetiştirirken kendi kültürüne ait değerleri tutumlar aracılığıyla çocuğuna aktarır. Yetiştirdiği sosyal çevrenin gerektirdiği şekilde kendisine ait bir çocuk yetiştirme tutumu benimser. Göktaş ve Telmaç’ın da belirttiği gibi anneler kendi bilgi birikimlerini, tecrübelerini, beklentilerini davranışlarına yansıtır. Çocuğa gösterilen ilgi, sevgi, değer ve tutumlar onların sosyal yaşamında belirleyici rol oynamaktadır. Bu nedenle annelerin çocuk yetiştirme biçimleri oldukça önem kazanmaktadır (Göktaş-Telmaç, 2010: 17).

Çalışmada ölçme aracı olarak kullanılan “Ebeveyn Tutum Ölçeği”nde yer verilen anne tutumları aşağıda kısaca ele alınmıştır. .

Bazı anneler çocuğuna karşı gereğinden fazla koruyucu ve kollayıcı davranırlar. Aşırı koruyucu anneler, çocuğuna olması gerekenin ötesinde kontrol mekanizması uygularlar ve aşırı derecede özenirler. Bu tutuma sahip anneler, çocuklarının yapabileceği şeyleri dahi kendileri yaparlar. Bu şekilde çocukların özgüvenlerinin gelişmesine zarar vermiş olurlar (Özdemir, Güzel Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu,2012:568). Bu çocuklar çoğunlukla bağımsız olarak karar alamaz ve yaşamları boyunca kendilerini kollayıp sığınabilecekleri birini ararlar (Kulaksızoğlu,1998:104).

Çocuğun sağlıklı gelişimi için en ideal olanı demokratik tutumdur. Demokratik anneler, çocuklarını denetlemekle birlikte onların gereksinimlerini karşılamalarına olanak tanırırlar. (Özdemir, Güzel-Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu,2012:569). Seçeneği olan bireyler ise aynı zamanda kurallara da bağlı olacağından (Caliskan ve Kuzu, 2018) bu tutumu benimseyen anneler çocuklarına kuralları net bir şekilde açıklamışlardır. Bu nedenle çocuk davranışının sonucunda ödül veya ceza ile karşılaşacağını bilir (Tuzcuoğlu,2003:13). Demokratik anneler çocukları üzerinde denetim kurmak ve baskı uygulamak yerine mantıklı çözümler bulmayı tercih ederler (Baumrind, 1966: 899).

Otoriter tutum sergileyen annelerde katı kurallar hakimdir. Konulan kurallar asla esnetilmeden çocuk tarafından uygulanmak zorundadır. Çocuk anne tarafından sürekli eleştirilir. Annesi tarafından baskı gören çocuk genellikle sosyal ortamlarda çekingen, silik, başkalarından çabuk etkilenen bir kişilik yapısı sergilediğinden (Mc. Whirter ve Voltan-Acar,2000:16) sosyal yaşamında mutsuz olur. Çocuğun annesi tarafından kabul görmesi için kurallara uygun davranması zorunludur (Pitterson, 2010: 23).

İzin verici anneler çocuğun duygusal gereksinimini karşılanmakla birlikte hiçbir zaman sınır ve kural koymazlar. Bu nedenle çocukta sorumluluk duygusu gelişemez (Vural,2016:161). Oysaki sorumluluk duygusu bireyin bağımsız çalışabilmesini, düzenli, planlı ve kararlı olmasını sağlayan önemli bir etkidir (Saltürk, 2008; Sıvacı, Kuzu, 2017). Sorumluluk duygusu cinsiyet ile yakından ilişkilidir (Golzar, 2006) ve kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha planlı ve düzenli olduğundan (Kuzu, Caliskan ve Kuzu, 2017) sorumluluk duygusu daha gelişmiştir. Sorumluluk duygusu akademik başarı ile de yakından ilişkili olup (Golzar, 2006; Wentzel, 1991) izin verici tutum düzeyi yüksek annelerin çocuklar üzerindeki etkisinin önemli olduğu görülmektedir. Bu tutumu benimseyen anneler çocuklarını gereğinden fazla özgür bırakmaktadır. Davranışları üzerinde bir denetim uygulanmaz. Annelerin bu tepkisiz davranışları, çocukta ilgisizlik izlenimine neden olur. Bu çocuklar, yaşamları boyunca girdikleri sosyal ortamlarda aynı serbestliği bulamayacakları için tedirgin olurlar ve huzursuzluk yaşarlar (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016: 36).

Anne tutumlarının yaşamın özellikle ilk altı yılına etkisi büyüktür. Freud, okul öncesi eğitim dönemine denk gelen bu yılların önemini belirterek, psikoseksüel kişilik kuramını geliştirerek kişilik

gelişimindeki temel noktaların yaşamın ilk altı yılında yerleştiğini belirtmiştir. (Newman ve Newman,2011:34). Bu dönemler, bireyin yaşamında kalıcı izler bırakabilmektedir. Bu nedenle Freud tarafından bu dönemler üzerindeki olumlu deneyimlerin önemi vurgulanmaktadır (Salkind,2014:125). Bu dönemlerde özellikle annenin çocuğuna yönelik tutumu, onun gereksinimlerini göz önünde bulundurarak sergilediği ebeveyn tutumu, ilgili ve sevgi dolu yaklaşımı onun sağlıklı bir bağlanma ve sosyal davranış gelişimini desteklemektedir (Trawick- Smith, 2013: 42).

Erikson da, psiko-sosyal gelişim kuramında bireyin yaşamı boyunca sekiz kritik dönemden geçtiğini belirtmektedir. Her evrenin kendine özgü atlatılması gereken krizleri vardır. (Selçuk, 2009: 60). Özerkliğe karşı kuşku ve utanç döneminde çocuk bağımsızlık adımları atmak istemektedir (Özbay,2003: 56). Anne ve babaların rolü burada başlar. Çocuğun benlik algısı, özsaygısını geliştirmek için bir destek ortamı yaratmalıdır. Anne babalar bu ortamı sağlayamadıklarında çocuklarının özerklik duygusu yerine şüphe ve utanç duygusunun gelişmesine neden olurlar. Sosyal yaşamlarında fikir ve duygularını, maddi olanaklarını paylaşamama gibi olumsuz yaşantılar oluşabilir.(Karabulut Demir, 2007: 15).

Bağlanma kuramında ise annenin benimsediği çocuk yetiştirme tutumunun kendi yetiştiği aile ortamından model alındığı belirtilmektedir. Buna göre, bireyin kendi anne ve babası ile olan bağının özelliği, onun ilerleyen yaşamında ailesi ve çocukları ile kuracağı bağlanmanın niteliği için temel teşkil etmektedir. Sosyal etki kavramı, bağlanmayı etkileyen davranış biçimlerinin büyükanne büyükbabadan anne babaya ve ondan da çocuklarına model ve öğreti yoluyla geçtiğini belirtmektedir. Buna göre, birey içinde büyüdüğü aile ile benzer kişilik özellikleri göstermektedir (Lieberman,1979: 352, Sabatier and Willems, 2005: 382).

Bu araştırmada annenin benimsediği çocuk yetiştirme tutumunun çeşitli değişkenlere bağlı olarak değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu değişkenler çocuğun cinsiyeti, annenin ve çocuğun yaşı, annenin eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, ailedeki çocuk sayısı ve çocuğun doğuş sırası olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada verilerin niteliği, veri toplama süreci ve verilerin analizi dikkate alındığında nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının araştırılmasında nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırma araştırmaları bir durum ya da olayın nedenlerini ve bu nedenlere etki eden değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008:185).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 yılında Ankara ilinin Altındağ ve Çankaya ilçelerinde ikamet eden ve 60-72 ay arası çocuğu olan alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 281 anne oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil edilen adaylar amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bazı önem ölçütleri karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Patton, 2014). Bu çalışmada, 60-72 ay arası çocuğa sahip ailelerin ortalama aylık geliri 2000 TL ve altında ise alt sosyo ekonomik düzeyde, 4000 TL ve üstünde ise üst sosyo ekonomik düzeyde ele alınmıştır. Çalışma grubuna ilişkin yüzde ve frekans dağılımı Tablo 1'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 1: Çocuk ve anneye ilişkin demografik özellikler

		Ailenin ekonomik durumu					
		Düşük		Yüksek		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Çocuğun cinsiyeti	Kız	75	52.4	71	56.8	146	54.5
	Erkek	68	47.6	54	43.2	122	45.5
Çocuğun yaşı (ay)	60-63	33	23.1	30	24.0	63	23.5
	64-67	43	30.1	40	32.0	83	31.0
	68-72	67	46.8	55	44.0	122	45.5
Annenin çalışma durumu	Çalışmıyor	124	86.7	53	42.4	177	66.0
	Çalışıyor	19	13.3	72	57.6	91	34.0
Annenin eğitim durumu	İlköğretim	59	41.3	10	8.0	69	25.7
	Ortaöğretim	66	46.2	37	29.6	103	38.4
	Lisans ve üzeri	18	12.5	78	62.4	96	35.9
Annenin yaşı (yıl)	28-32	82	57,3	27	21,6	109	40,7
	33-37	34	23,8	48	38,4	82	30,6
	38 ve üzeri	27	18,9	50	40,0	77	28,7
Ailedeki çocuk sayısı	1 çocuk	20	14.0	39	31.2	59	22.0
	2 çocuk	82	57.3	63	50.4	145	54.1
	3 çocuk ve üzeri	41	28.7	23	18.4	64	23.9
Ailenin kaçınıcı çocuğu	1.çocuk	57	39.9	59	47.2	116	43.3
	2.çocuk	60	42.0	51	40.8	111	41.4
	3. ve üzeri	26	18.2	15	12.0	41	15.3
Ailenin kendi ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiği	Düşük	29	20.3	11	8.8	40	14.9
	Orta	83	58.0	66	52.8	149	55.6
	Yüksek	31	21.7	48	38.4	79	29.5

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada alt-üst sosyo ekonomik düzeyde 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarını araştırmak amacıyla Demir (2007) tarafından geliştirilen ve dört alt boyuttan oluşan 5-li likert tipinde “Ebeveyn Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğe ilişkin yapılan güvenilirlik çalışmasında her alt boyut için güvenilirlik ayrı ayrı hesaplanmış ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı sırasıyla “Demokratik” alt boyutu için .83, “Otoriter” alt boyutu için .76, “Aşırı Koruyucu” alt boyutu için .75 ve “İzin Verici” alt boyutu için ise .74 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, adayların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, 60-72 ay arası çocuğu olan 281 anneye “Ebeveyn Tutum Ölçeği” uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS 23 programına aktarılmıştır. Öncelikle veri temizleme yöntemleri uygulanmış ve her bir maddenin z puanı hesaplanmış, histogram, kutu grafikleri, normal olasılık grafikleri incelenmiş ve ortaya çıkan uç değerler silinmiştir. 268 aday ile analiz sürecine devam edilmiş ve veriler üzerinde kayıp veri analizi yapılmıştır. Ebeveyn Tutum Ölçeği’ne ait güvenilirlik analizleri yapılmış ve Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ölçeğin boyutları için ayrı ayrı hesaplanmıştır. “Demokratik” alt boyutu için .84; “Otoriter” alt boyutu için .82; “Aşırı Koruyucu” alt boyutu için .79 ve “İzin Verici” alt boyutu için .71 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin dört boyutlu yapısının geçerliliğini değerlendirmek amacıyla LISREL 8.80 paket programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve χ^2/df değeri 1,86; RMSEA değeri .06 SRMR değeri .07; CFI değeri ise .91 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre “Ebeveyn Tutum Ölçeğinin” dört boyutlu yapısı doğrulanmıştır (Bollen, 1989; Browne ve Cudeck, 1993; Kline, 2005; Hu ve Bentler, 1999).

Verilerin analizi aşamasına normallik testleri ile devam edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Kolmogorov-Simironov testi sonuçları $p < .05$ olarak bulunsa da dağılıma ait çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 aralığından manidar anlamda farklılaşmaması, histogram, kutu ve Q-Q

grafiklerinin de normal dağılım göstermesi sonucunda verilerin dağılımının normal olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Verilerin betimsel analizlerini yapmak amacıyla frekans, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. 60-72 ay arası çocuğu olan alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki annelerin ebeveyn tutumlarının. 05 anlamlılık düzeyinde çocuğun cinsiyetine ve annenin çalışma durumuna göre istatistiksel açıdan farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile; çocuğun ve annenin yaşına, annenin eğitim durumuna, ailedeki çocuk sayısına, 60-72 ay arası çocuğun ailedeki kaçınıcı çocuk olduğuna ve ailenin ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiğine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise ANOVA testi ile araştırılmıştır. İstatistiksel açıdan anlamlı çıkan sonuçlarda hangi değişkenler arasında farklılaşmanın olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Levene testi ile varyansların homojenliğinin sağlandığı durumlarda ($p>.05$) Tukey HSD; sağlanmadığı ($p<.05$) durumlarda ise Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumları araştırmanın alt problemleri doğrultusunda açıklanmış, elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının çocuğun cinsiyetine ilişkin t-testi sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	Kız	75	75.23	7.39	.785	141	.434
		Erkek	68	74.24	7.70			
	Otoriter	Kız	75	21.39	5.80	.916	141	.361
		Erkek	68	20.47	6.16			
	Aşırı Koruyucu	Kız	75	37.80	4.42	1.804	141	.073
		Erkek	68	36.25	5.82			
	İzin Verici	Kız	75	20.24	4.97	1.222	141	.224
		Erkek	68	19.25	4.69			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	Kız	74	78.52	5.86	1.500	123	.136
		Erkek	54	76.89	6.25			
	Otoriter	Kız	74	17.90	6.14	-.230	123	.819
		Erkek	54	18.13	4.53			
	Aşırı Koruyucu	Kız	74	33.18	6.34	.559	123	.577
		Erkek	54	32.56	6.06			
	İzin Verici	Kız	74	18.62	5.40	-.642	123	.522
		Erkek	54	19.22	4.92			

* $p<.05$

Tablo 2 incelendiğinde hem alt hem de üst sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile çocuğun cinsiyeti arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma yoktur ($p>.05$).

Tablo 3. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının çocuğun yaşına ilişkin ANOVA sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Çocuğun yaşı (ay)	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	P
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 60-63	33	74.88	8.15	2.305	-	.104
		2. 64-67	43	72.81	8.63			
		3. 68-72	67	75.94	6.21			
	Otoriter	1. 60-63	33	20.97	4.70	1.911	-	.152
		2. 64-67	43	22.33	7.15			
		3. 68-72	67	20.06	5.60			
	Aşırı Koruyucu	1. 60-63	33	36.09	6.07	2.192	-	.115
		2. 64-67	43	36.33	5.22			
		3. 68-72	67	38.01	4.53			
	İzin Verici	1. 60-63	33	18.88	4.81	1.068	-	.346
		2. 64-67	43	19.56	4.99			
		3. 68-72	67	20.34	4.77			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 60-63	30	78.20	6.09	1639	-	.198
		2. 64-67	40	78.98	5.69			
		3. 68-72	55	76.76	6.22			
	Otoriter	1. 60-63	30	17.67	4.22	.641	-	.529
		2. 64-67	40	17.40	4.14			
		3. 68-72	55	18.62	6.81			
	Aşırı Koruyucu	1. 60-63	30	33.70	5.47	.804	-	.450
		2. 64-67	40	33.40	6.66			
		3. 68-72	55	32.13	6.25			
	İzin Verici	1. 60-63	30	19.67	4.29	1.583	-	.209
		2. 64-67	40	17.70	5.42			
		3. 68-72	55	19.31	5.40			

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde hem alt hem de üst sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile çocuğun yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma yoktur (p>.05).

Tablo 4. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının annenin çalışma durumuna ilişkin t-testi sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	Çalışmıyor	112	74.69	7.62	-.282	141	.778
		Çalışıyor	31	75.21	7.08			
	Otoriter	Çalışmıyor	112	21.18	6.10	1.160	141	.248
		Çalışıyor	31	19.47	4.95			
	Aşırı Koruyucu	Çalışmıyor	112	37.34	5.22	1.639	141	.103
		Çalışıyor	31	35.26	4.54			
	İzin Verici	Çalışmıyor	112	19.73	4.90	-.273	141	.785
		Çalışıyor	31	20.05	4.58			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	Çalışmıyor	53	77.43	5.21	-.626	123	.533
		Çalışıyor	72	78.10	6.64			
	Otoriter	Çalışmıyor	53	17.83	4.56	-.296	123	.768
		Çalışıyor	72	18.13	6.10			
	Aşırı Koruyucu	Çalışmıyor	53	35.11	6.43	3.561	123	.001*
		Çalışıyor	72	31.29	5.53			
	İzin Verici	Çalışmıyor	53	19.17	4.20	.534	123	.594
		Çalışıyor	72	18.67	5.83			

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde alt-sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile annenin çalışıp çalışmamama durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p < .05$). Üst-sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile annenin çalışıp çalışmamama durumu arasında ise “Aşırı koruyucu” alt boyutu için çalışmayan annelerin lehine anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($\bar{X}_{\text{çalışmıyor}} = 35.11$; $\bar{X}_{\text{çalışıyor}} = 31.29$).

Tablo 5. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının annenin eğitim durumuna ilişkin ANOVA sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Annenin eğitim durumu	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	P
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. İlköğretim	59	73.71	8.08	1.002	-	.370
		2. Ortaöğretim	66	75.61	6.93			
		3. Lisans ve üzeri	18	75.06	7.76			
	Otoriter	1. İlköğretim	59	21.81	6.18	1.063	-	.348
		2. Ortaöğretim	66	20.29	5.83			
		3. Lisans ve üzeri	18	20.56	5.76			
	Aşırı Koruyucu	1. İlköğretim	59	37.86	5.03	4.901	1-3 2-3	.009*
		2. Ortaöğretim	66	37.27	4.90			
		3. Lisans ve üzeri	18	33.67	5.54			
	İzin Verici	1. İlköğretim	59	19.80	4.94	.979	-	.378
		2. Ortaöğretim	66	20.14	4.98			
		3. Lisans ve üzeri	18	18.33	3.93			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. İlköğretim	10	73.90	5.15	2.332	-	.101
		2. Ortaöğretim	37	78.03	5.60			
		3. Lisans ve üzeri	78	78.22	6.26			
	Otoriter	1. İlköğretim	10	17.80	5.83	3.416	2-3	.036*
		2. Ortaöğretim	37	19.92	7.71			
		3. Lisans ve üzeri	78	17.12	3.76			
	Aşırı Koruyucu	1. İlköğretim	10	34.40	5.60	4.599	2-3	.000*
		2. Ortaöğretim	37	36.84	6.40			
		3. Lisans ve üzeri	78	30.86	5.21			
	İzin Verici	1. İlköğretim	10	18.90	4.48	2.887	-	.060
		2. Ortaöğretim	37	20.54	6.30			
		3. Lisans ve üzeri	78	18.09	4.52			

* $p < .05$

Tablo 5 incelendiğinde alt-sosyo ekonomik düzeyde 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile annenin eğitim durumu arasında “Aşırı koruyucu” alt boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < .05$). Yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre bu farklılaşmanın ilköğretim mezunu anneler ile ortaöğretim, lisans ve üzeri mezunu anneler arasında ilköğretim mezunu annelerin lehine olduğu görülmektedir. Alt-sosyo ekonomik düzeydeki ilköğretim mezunu annelerin “Aşırı koruyucu” tutumu diğer annelere oranla daha yüksektir ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}} = 37.86$; $\bar{X}_{\text{ortaöğretim}} = 37.27$; $\bar{X}_{\text{lisans ve üzeri}} = 33.67$). Diğer taraftan, üst-sosyo ekonomik düzeyde 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile annenin eğitim durumu arasında “Otoriter” ve “Aşırı koruyucu” alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < .05$). “Otoriter boyutu için yapılan Games-Howell ve “Aşırı koruyucu” alt boyutu için yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre bu farklılaşmanın ortaöğretim mezunu anneler ile lisans ve üzeri mezunu anneler arasında ortaöğretim mezunu annelerin lehine olduğu görülmektedir. Üst-sosyo ekonomik düzeydeki ortaöğretim mezunu annelerin “Otoriter” ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}} = 17.80$; $\bar{X}_{\text{ortaöğretim}} = 19.92$; $\bar{X}_{\text{lisans ve üzeri}} = 17.12$) ve “Aşırı koruyucu” ($\bar{X}_{\text{ilköğretim}} = 34.40$; $\bar{X}_{\text{ortaöğretim}} = 36.84$; $\bar{X}_{\text{lisans ve üzeri}} = 30.86$) tutumları diğer annelere oranla daha yüksektir.

Tablo 6. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının annenin yaşına ilişkin ANOVA sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Annenin yaşı (yıl)	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	p
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 28-32	82	75.67	6.58	1.587	-	.208
		2. 33-37	34	74.00	8.68			
		3. 38 ve üzeri	27	72.93	8.49			
	Otoriter	1. 28-32	82	21.07	5.70	.076	-	.927
		2. 33-37	34	20.97	6.49			
		3. 38 ve üzeri	27	20.56	6.30			
	Aşırı Koruyucu	1. 28-32	82	37.50	4.70	.840	-	.434
		2. 33-37	34	36.15	6.40			
		3. 38 ve üzeri	27	36.89	4.85			
	İzin Verici	1. 28-32	82	19.52	4.69	.318	-	.728
		2. 33-37	34	19.88	5.22			
		3. 38 ve üzeri	27	20.37	4.96			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 28-32	27	78.41	5.53	1.383	-	.255
		2. 33-37	48	78.63	5.49			
		3. 38 ve üzeri	50	76.72	6.76			
	Otoriter	1. 28-32	27	18.59	5.13	.354	-	.703
		2. 33-37	48	17.52	4.20			
		3. 38 ve üzeri	50	18.14	6.69			
	Aşırı Koruyucu	1. 28-32	27	34.07	6.67	.601	-	.550
		2. 33-37	48	32.58	6.11			
		3. 38 ve üzeri	50	32.60	6.08			
	İzin Verici	1. 28-32	27	19.37	4.93	.256	-	.775
		2. 33-37	48	18.50	4.90			
		3. 38 ve üzeri	50	18.98	5.64			

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde hem alt hem de üst sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile annenin yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma yoktur (p>.05).

Tablo 7. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının ailedeki çocuk sayısına ilişkin ANOVA sonuçları

Ebeveyn Tutumları	Ailedeki çocuk sayısı	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	p	
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 1 çocuk	20	77.55	6.47	3.452	1-3	.034*
		2. 2 çocuk	82	75.20	6.86			
		3. 3 çocuk ve üzeri	41	72.51	8.76			
	Otoriter	1. 1 çocuk	20	18.95	5.24	2.236	-	.111
		2. 2 çocuk	82	20.77	5.68			
		3. 3 çocuk ve üzeri	41	22.29	6.65			
	Aşırı Koruyucu	1. 1 çocuk	20	37.55	4.33	4.279	2-3	.016*
		2. 2 çocuk	82	37.91	5.22			
		3. 3 çocuk ve üzeri	41	35.12	5.03			
	İzin Verici	1. 1 çocuk	20	19.85	4.49	.0176	-	.839
		2. 2 çocuk	82	19.94	4.89			
		3. 3 çocuk ve üzeri	41	19.39	5.01			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 1 çocuk	39	79.18	6.13	1.448	-	.239
		2. 2 çocuk	63	77.22	6.21			
		3. 3 çocuk ve üzeri	23	77.13	5.35			
	Otoriter	1. 1 çocuk	39	16.87	4.46	1.207	-	.303
		2. 2 çocuk	63	18.54	6.34			
		3. 3 çocuk ve üzeri	23	18.43	4.29			
	Aşırı Koruyucu	1. 1 çocuk	39	30.95	6.32	3.521	1-3	.033*
		2. 2 çocuk	63	33.38	5.77			
		3. 3 çocuk ve üzeri	23	34.96	6.49			
	İzin Verici	1. 1 çocuk	39	17.74	5.57	1.459	-	.236
		2. 2 çocuk	63	19.25	5.38			
		3. 3 çocuk ve üzeri	23	19.78	3.59			

*p<.05

Tablo 7 incelendiğinde alt-sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutum ölçeğinin “Demokratik” ve “Aşırı koruyucu” alt boyutları ile ailedeki çocuk sayısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır (p<.05). Bu farklılaşmanın hangi alt gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda “Demokratik” alt boyutu için ailenin 1 çocuğa sahip olması ile 3 ve üzeri çocuğa sahip olması arasında 1 çocuğa sahip olunması lehine; “Aşırı koruyucu” alt boyutu için ise ailenin 2 çocuğa sahip olması ile 3 çocuğa sahip olması arasında 2 çocuğa sahip olunması lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Üst -sosyo ekonomik düzeydeki 60-72 ay arası çocuklar için yine “Aşırı koruyucu” alt boyutu ile ailedeki çocuk sayısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır (p<.05). Bu farklılaşmanın hangi alt gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve ailenin 1 çocuğa sahip olması ile 3 ve üzeri çocuğa sahip olması arasında 3 çocuğa sahip olunması lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Tablo 8. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının ailenin kaçınıcı çocuğu olduğuna ilişkin ANOVA sonuçları

	Ebeveyn Tutumları	Ailenin kaçınıcı çocuğu	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	p
Alt Sosyo- Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 1. çocuk	57	76.23	6.53	2.747	-	.068
		2. 2. çocuk	60	74.48	7.27			
		3. 3. ve üzeri	26	72.15	9.46			
	Otoriter	1. 1. çocuk	57	20.72	5.82	.644	-	.527
		2. 2. çocuk	60	20.65	5.78			
		3. 3. ve üzeri	26	22.15	6.76			
	Aşırı Korumucu	1. 1. çocuk	57	38.11	4.92	2.784	-	.065
		2. 2. çocuk	60	36.83	4.96			
		3. 3. ve üzeri	26	35.31	5.81			
	İzin Verici	1. 1. çocuk	57	20.95	4.27	3.819	1-2	0.24*
		2. 2. çocuk	60	18.53	5.01			
		3. 3. ve üzeri	26	20.04	5.14			
Üst Sosyo- Ekonomik Düzey	Demokratik	1. 1. çocuk	58	78.53	5.89	.817	-	.444
		2. 2. çocuk	52	77.06	6.36			
		3. 3. ve üzeri	15	77.67	5.68			
	Otoriter	1. 1. çocuk	58	17.47	4.49	.789	-	.457
		2. 2. çocuk	52	18.73	6.69			
		3. 3. ve üzeri	15	17.53	4.21			
	Aşırı Korumucu	1. 1. çocuk	58	31.93	6.24	1.641	-	.198
		2. 2. çocuk	52	33.46	6.08			
		3. 3. ve üzeri	15	34.80	6.22			
	İzin Verici	1. 1. çocuk	58	18.81	5.50	.360	-	.698
		2. 2. çocuk	52	18.65	5.27			
		3. 3. ve üzeri	15	19.93	3.53			

*p<.05

Tablo 8 incelendiğinde alt-sosyo ekonomik düzeyde 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutum ölçeğinin “İzin verici” alt boyutu ile ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile ailenin 1. çocuğu olması ile 2. çocuğu olması arasında 1. çocuğu olması lehine anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($\bar{X}_{1.\text{çocuk}} = 20.95$; $\bar{X}_{2.\text{çocuk}} = 18.53$; $\bar{X}_{3.\text{ve üzeri}} = 20.04$). Üst-sosyo ekonomik düzeydeki annelerin ebeveyn tutumları ile 60-72 ay arası çocuğun ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır (p>.05).

Tablo 9. 60-72 ay arası çocuğa sahip annelerin ebeveyn tutumlarının ailenin kendi ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiğine ilişkin ANOVA sonuçları

Ebeveyn Tutumları	Ailenin ekonomik durumu	N	$\bar{X}$	Ss	F	Fark	p	
Alt Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. Düşük	29	74.24	8.27	.298	-	.743
		2. Orta	83	74.60	7.02			
		3. Yüksek	31	75.65	8.29			
	Otoriter	1. Düşük	29	20.72	6.19	.134	-	.875
		2. Orta	83	21.17	5.91			
		3. Yüksek	31	20.58	6.10			
	Aşırı Koruyucu	1. Düşük	29	37.72	4.97	.541	-	.583
		2. Orta	83	36.69	5.28			
		3. Yüksek	31	37.45	5.12			
	İzin Verici	1. Düşük	29	19.83	5.60	.022	-	.978
		2. Orta	83	19.70	4.81			
		3. Yüksek	31	19.90	4.32			
Üst Sosyo-Ekonomik Düzey	Demokratik	1. Düşük	11	76.82	4.60	1.676	-	.191
		2. Orta	66	77.08	6.68			
		3. Yüksek	48	79.06	5.29			
	Otoriter	1. Düşük	11	20.27	6.33	4.122	2-3	.019
		2. Orta	66	18.83	6.25			
		3. Yüksek	48	16.33	3.42			
	Aşırı Koruyucu	1. Düşük	11	32.91	6.24	2.258	-	.109
		2. Orta	66	33.95	5.93			
		3. Yüksek	48	31.48	6.40			
	İzin Verici	1. Düşük	11	20.09	5.63	1.231	-	.296
		2. Orta	66	19.32	5.72			
		3. Yüksek	48	18.00	4.18			

*p<.05

Tablo 9 incelendiğinde alt-sosyo ekonomik düzeyde 60-72 ay arası çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile ailenin kendi ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur (p<.05). Üst-sosyo ekonomik düzeyde ise “Otoriter” alt boyutu için annelerin ebeveyn tutumları ile ailenin kendi ekonomik durumunu nasıl değerlendirdiği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre kendi ekonomik durumunu orta gören aileler ile yüksek gören aileler arasında orta gören aileler lehine anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Ayrıca, kendi ekonomik durumunu düşük ve orta gören ailelerin otoriter tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($\bar{X}_{\text{düşük}} = 20.27$; $\bar{X}_{\text{orta}} = 18.83$; $\bar{X}_{\text{yüksek}} = 16.33$). Buna göre, üst-sosyo ekonomik düzeyde kendi ekonomik durumunu düşük ve orta gören annelerin daha otoriter tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmamızda 60-72 aylık çocuğa sahip annelerin benimsedikleri çocuk yetiştirme tutumları çeşitli değişkenler bakımından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara dayanarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim programı düzenlenerek annelere ulaştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 2’de hem alt sosyo-ekonomik düzeyde hem de üst sosyo-ekonomik düzeyde anne tutumlarının çocukların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Şahin ve Özyürek (2005) de yaptıkları çalışmada anne ve babaların benimsedikleri tutumların çocuğun cinsiyetine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 3’e bakıldığında çocuğun yaşı ile anne tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu ise araştırmacılar tarafından beklenen bir sonuçtur.

Tablo 4 incelendiğinde üst sosyo-ekonomik düzeydeki çalışmayan annelerde aşırı koruyuculuk çalışan annelere göre anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur. Buna göre çalışmayan annelerde aşırı koruyucu tutum daha fazla görülmüştür. Destekleyici bir sonuç Atabey (2017) tarafından yapılan bir

çalışmada bulunmuştur. Bu araştırmaya göre çalışmayan annelerin aşırı koruyucu tutumu çalışan annelere oranla yüksek bulunmuştur. Bu durum da çalışmayan annelerin çalışan annelere oranla eğitim broşürlerine, seminer, sempozyum gibi bilgilendirme çalışmalarına, internet ağı aracılığıyla yapılan eğitim etkinliklerine katılma imkanlarının daha sınırlı olmasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde alt sosyo-ekonomik düzeydeki annelerde aşırı koruyucu tutum ilköğretim mezunu annelerde ortaöğretim, lisans ve üzeri düzeydeki annelere oranla daha fazla görülmektedir. Durmuş (2006) tarafından yapılan çalışmada da benzer bir sonuç bulunmuştur. Buna göre ilköğretim mezunu ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu benimsedikleri, eğitim düzeyi arttıkça bu tutumun azaldığı görülmektedir. Yine Sak, Şahin-Sak, Atli ve Şahin, (2015) tarafından yapılan araştırmada da benzer bir sonuç bulunmuştur. Buna göre İlkokul düzeyindeki anne babaların aşırı koruyuculuk tutumu lise ve lisans mezunu olan anne babaların bu tutumundan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Sak, Şahin-Sak, Atli ve Şahin, 2015:979). Yine Çakırlı (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğrenim düzeyi düştükçe aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda artış olduğu görülmüştür. Bu sonuç özellikle düşük eğitim düzeyindeki annelere çocuk gelişimi, eğitimi ve tutumlar konusunda bilgilendirme çalışması yapılması gerektiğini düşündürmektedir.

Çalışmamıza bakıldığında üst sosyo-ekonomik düzeydeki ortaöğretim mezunu annelerde otoriter tutum daha fazla görülmüştür. Tudge, Hogan, Snezhkova, Kulakova ve Etz (2000) tarafından yapılan çalışma da bunu destekler niteliktedir. Çalışmada eğitim seviyesi düşük olan annelerin, eğitim seviyesi yüksek olan annelere oranla çocuklarını disiplin etme ve onları kontrol etmeye daha çok önem verdikleri belirtilmiştir. Yine Sak, Şahin-Sak, Atli ve Şahin, (2015) tarafından yapılan araştırmada da benzer bir sonuç bulunmuştur. Buna göre İlkokul düzeyindeki anne babaların aşırı koruyuculuk tutumu lise ve lisans mezunu olan anne babaların bu tutumundan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Sak, Şahin-Sak, Atli ve Şahin, 2015:979). Yine Çakırlı (2017) tarafından yapılan çalışmada da öğrenim düzeyi düştükçe aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda artış olduğu görülmüştür. Bu sonuç özellikle düşük eğitim düzeyindeki annelere çocuk gelişimi, eğitimi ve tutumlar konusunda bilgilendirme çalışması yapılması gerektiğini düşündürmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde annenin yaşı ile tutum arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Toplumumuz tarafından genel olarak geç veya erken çocuk sahibi olmanın annenin çocuğu ile ilişkisine yansıtacağı kanaati düşünüldüğünde bu sonuç şaşırtıcı bulunmaktadır.

Tablo 7’de ailedeki çocuk sayısı ile anne tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında hem alt hem üst sosyo-ekonomik düzeyde izin verici ve aşırı koruyucu tutum bir çocuklu aile lehine farklı bulunmuştur. Bu durum da her iki sosyo-ekonomik düzeyde de çocuk sayısı arttıkça annelerin çocuk yetiştirme konusunda tecrübe kazandıklarını, ideal tutum olarak değerlendirilen demokratik tutumu benimsediklerini düşündürmektedir.

Tablo 8 incelendiğinde alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki annelerde aşırı koruyuculuk 1. ve 2. çocukta 3 ve daha fazla çocuğu olanlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Benzer bir sonuç Aydoğdu ve Dilekmen (2016) tarafından yapılan çalışmadan elde edilmiştir. Buna göre aşırı koruyucu tutum 1 çocuk lehine anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur.

Tablo 9’da Üst sosyo-ekonomik düzeyde ekonomik durumunu düşük ve orta bulaalarda otoriter tutum daha fazla görülmektedir. Kulaksızoğlu (1989) tarafından yapılan benzer nitelikteki bir çalışmada annelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça baskıcı tutumda azalma olduğu sonucunu elde etmiştir. Rosen (1964) yaptığı çalışmada orta düzeydeki anne babaların çocuklarına karşı alt sosyo-ekonomik düzeydeki anne babalara göre daha toleranslı davrandıklarını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Atabey, D. (2017). “Anasınıfına Devam Eden Çocukların Annelerinin Anne Tutumlarının İncelenmesi (Çorum İli Örneği)”, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 10/1, 145-168.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/328483> adresinden 23.07.2019 tarihinde erişildi.
- Avcioğlu, H. (2007) “Sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması (4-6 Yaş)”, *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2): 87-101.
- Aydoğdu, F., Dilekmen, M. (2016) “Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2): 569-585.
- Baumrind, D. (1966).” Effects of Authoritative Parental Control on Child Behaviors”, *Child Development*, 37/4, 887-907.

https://www.jstor.org/stable/1126611?seq=1#metadata_info_tab_contents adresinden 23.03.2019 tarihinde erişildi.

- Bollen, K.A. (1989) "Anew incremental fit index for general structural equation models", *Sociological Methods & Research*, 17(3),303-316.
- Browne, M. ve Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of testing structural equation models. Testing Structural Equation Models*, London: Sage.
- Çakırlı, N. (2017). Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları İle 5-6 Yaş Aralığındaki Çocukların Özgüven Düzeyinin İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kuzey Kıbrıs: Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Çalışkan, N. ve Kuzu, O. (2018) "Investigation of the preservice teachers' personality traits according to the activity behavior pattern", *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(34), 2069-2085.
- Durmuş, R. (2006). 3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri İle Anne-Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Golzar, F. A. (2006). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Sorumluluk Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Sorumluluk Düzeylerinin Cinsiyet, Denetim Odağı ve Akademik Başarıya Göre İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göktaş-Telmaç, N.G. (2010). Anne Baba Tutumlarının Çocukların Davranışsal Özelliklerinin Sihirli Aile Çizim Testi İle İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hu, L. T., ve Bentler, P. M. (1999) "Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives", *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Karabulut-Demir, E. (2007). Ebeveyn Tutum Ölçeği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kline, Rex (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Kulaksızoğlu, A. (1989) "Ergen- Aile Çatışmaları İle Annenin Tutumları Arasındaki İlişki Ve Ergenin İlişkileri", *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri*, 1: 71-87.
- Kulaksızoğlu, Adnan (1998). *Ergenlik Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kuzu, O., Çalışkan, N., ve Kuzu, Y. (2017) "Evaluation of Teacher Candidates According to the Organization People Pattern", *College Student Journal*, 51(4), 561-569.
- Lieberman S.(1979) "A Transgenerational Theory", *Journal of Family Therapy*, 1: 347-360.
- Mc. Wrhrter, J ve Voltan-Acar N. (2000) . *Ergen Ve Çocukla İletişim Öğretme, Destekleme Ve Çocuk Yetiştirme Sanatı*, Ankara: Us-A Yayıncılık.
- Newman, B. M. and Newman, P. R. (2011). *Development Through Life- A Psychosocial Approach*, Belmont: Wadsworth Cengage Learning.
- Özbay, Yaşar (2003). *Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi, Kuram- Araştırma- Uygulama*, Trabzon: İber Matbaacılık
- Özdemir, O., Güzel- Özdemir, P., Kadak, M. T., Nasıroğlu, S. (2012)." Kişilik Gelişimi", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4/4, 566-589.<https://dergipark.org.tr/pgy/issue/11152/133365> adresinden 17.04.2019 tarihinde erişildi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme Yöntemleri* (Çeviren M. Bütün , S. B. Demir), Ankara: Pegem Akademi.
- Pitterson, M. A. (2010). A Case Study Of Parental Styles, Parenting Practices, Student Self-Concept, Academic Self-Concept, Anger Control And Student Achievement In A Suburban Middle School. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Newyork: Dowling College, Brookhaven.
- Rosen, B.C. (1964) "Social Class and the Child's Perception Of The Parent", *Society For Research in Child Development*. 35: 1147-1153.
- Sabatier, C., Lannegrand-Willems, L. (2005). "Transmission Of Family Values and Attachment, A French Three-Generation Study", *Applied Psychology: An International Review*, 54/3, 378-395.<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1464-0597.2005.00216.x> adresinden 12.05.2019 tarihinde erişildi.

- Sak, R., Şahin- Sak, İ.T., Atli, S.ve Şahin, B.K. (2015). “Okul Öncesi Dönem: Anne Baba Tutumları”, *Mesin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/161146> adresinden 28.06.2019 tarihinde erişildi.
- Salkind, Neil J. (2014). *An Introduction To Theories Of Human Development*, London: Sage Publications.
- Saltürk, Metin (2008). *Yönetim Başarısı ve Kişilik*, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Selçuk, Ziya (2009). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sıvacı, S.Y., ve Kuzu, Y. (2017) ”Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 155-167.
- Şahin- Zeteroğlu, E.(2014). Altı Yaşındaki Çocukların Anne Baba Tutumları İle Çoklu Zeka Alanları ve Grup İçi Etkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişki, Yayımlanmış Doktora Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şanlı, D., Öztürk, C. (2012) “ Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi”, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 31-48.
- Şener, Büyüköztürk, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Tezel- Şahin, F., Özyürek, A.(2005) “5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2): 19-34.
- Trawick-Smith, Jeffrey W. (2013). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim: Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı*, Ankara: Nobel.
- Tudge, J., Hogan, D., Snezhkova, I., Kulakova, N., Etz, K. (2000) “Parent’s Child-Rearing Values And Beliefs İn The United States And Russia: The Impact Of Culture And Social Class”, *Infant and Child Development*, 9: 105-121
- Tuzcuoğlu, Necla (2003). *Anne Baba Olmanın Altın Kuralları, Bir Aile Olmak*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Vural, İnci (2016). *Zorlayan ve Zorlanan Çocuklar*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Wentzel, K. R. (1991) “Relations between social competence and academic achievement in early adolescence”, *Child Development*, 62(5), 1066-1078.